גמרא

סימן מובהק קא מיפלגי מר סבר סימן מובהק ומר סבר לאו סימן מובהק ולהך לישנא דאמר רבא סימנין דאורייתא הא קתני אף על פי שיש סימנין בגופו ובכליו גופו דארוך וגוץ כליו דחיישינן לשאלה ואי חיישינן לשאלה חמור בסימני אוכף היכי מהדרינן לא שיילי אינשי אוכפא דמסקיב ליה לחמרא מצאו קשור בכיס ובארנקי ובטבעת היכי מהדרינן טבעת חייש לזיופי כיס וארנקי מנחשי אינשי ולא מושלי ואיבעית אימא כליו בחיורי וסומקי: ואפילו ראוהו מגוייד וכו': למימרא דמגוייד חי ורמינהי אדם אינו מטמא עד שתצא נפשו אפילו מגוייד ואפי' גוסס טמויי לא מטמא הא מיחייא לא חיי אמר אביי לא קשיא הא ר"ש בן אלעזר הא רבנן דתניא מעידין על המגוייד ואין מעידין על הצלוב רבי שמעון בן אלעזר אומר אף על המגוייד אין מעידין מפני שיכול לכוות ולחיות ומי מצית לאוקומי כר"ש בן אלעזר והא קתני סיפא מעשה בעסיא באחד ששילשלוהו לים ולא עלתה בידם אלא רגלו ואמרו חכמים מן הארכובה ולמעלה תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא שאני מיא דמרזו מכה והאמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא טייעא דשקיל ספסירא וגיידיה לגמליה ולא אפסיקתיה לנערותיה אמר אביי ההיא כחישא הויא רבא אמר בסכין מלובנת ודברי הכל: והחיה אוכלת וכו': אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא ממקום שאין נפשו יוצאה אבל ממקום שנפשו יוצאה מעידין ונא"ר יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים וברח מעידין איני והאמר רב יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חי הוא וסופו למות אלא מעתה יהא גולה על ידו אלמה תניא שחטו שנים או רוב שנים הרי זה אינו גולה הא איתמר עלה אמר רב הושעיא חיישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי שמא איהו קירב

רש"י

מובהק הוא · ואע"ג דסימנין דרבנן, אסימן כי האי סמכינן אפילו (א) לאיסור דאורייתא : דארוך וגוץ · לאו סימנין נינהו : כליו · בגדיו שמא לאחר השאילן ואותו אחר מת ורואהו אלו וסבורים שזהו בעל הבגדים : חמור בסימני אוכף · דקיימא לן באלו מציאות (ב"מ דף כז:) דמהדרינן : לא שיילי אינשי · בעל החמור לא היה שואל אוכפו של זה לחברו : דמסקיב ליה · דאשי"ר בלע"ז : מצאו קשור בכיס כו' · מאי איכא למימר ליחוש אע"פ שהוא מכיר את הכיס יש לחוש שמא השאילו לאחר וקשר בו גט זה והחזירו לזה ושכח בו את הגט : לזיופא · שמא יעשה חותם וצורה כנגד טבעתו וילך וירא‍הו לאשתו ויטול הימנה כל אשר ישאל : מנחשי אינשי · שלא יטול זה מזלו, ואי קשיא הא קתני או שנמצא בין כליו הא אמרן דחיישינן לשאלה : לא קשיא כליו דמתניתין היינו בגדיו ודרך להשאיל מלבושים, וכליו דגיטין הייט בין כלי תשמישי ביתו בתיבתו שאין דרך להשאילם : ואיבעית אימא כליו · דמתני' דקתני בגופו ובכליו דלא סמכינן אסימנייהו : בסומקי וחיורי · דלא אמרינן הוי סימן במלבושיו אי שחורין היו או לבנים היו דאין זה סימן, שהרבה יש שחורין ולבנים ואדומים : והא קתני סיפא · דמתני' (לקמן דף קכא·) : מן הארכובה ולמטה לא תנשא · דחיי ואי משום טביעה הואיל ומים שאין להם סוף חיישינן שמא יצא מן המים ועלה ברחוק פרסה או יותר ולא ראוהו, קתני "מן הארכובה ולמעלה תנשא" אלמא מגוייד לא חיי : שאני מיא דמרזו מכה · מחזיקות ומגדלות כאב המכה וחברו מיטרא רזיא לאילני במס' תענית (דף ג:) : גיידיה לגמליה · לשון גודו אילנא (דניאל ד) : ולא אפסקיה לנערותיה · ולא הפסיק לגמור את קול נערותו שהיה נוער עד שמת : מלובנת · בלאש שמחוך המכוה מתרפא : וברח · הנשחט : יכתבו ויתנו · אלמא כחי מחזקינן : ותסני חי הוא · לפיכך גיטו גט וסופו למות הלכך מעידין : אלא מעתה · הואיל וודאי ימות יהא גולה השוחטו אם נפל סכין מידו עליו ושחטו אלמה תניא אין גולה ואפילו מת שמא מחמת דבר אחר מת : על ידו · בשבילו : הרוח בלבלתו · ומחמת הרוח מת הלכך מיהו לענין אשתו מעידין עליו דודאי ימות :

תוספות

כליו דחיישינן לשאלה · וכליו דמצא קשור דלא חיישינן לשאלה איכא למימר בכלים שאין דרכן להשאילם כמו שפירש ריב"ן דלא חיישינן לשאלה · ואם תאמר מצא פירות בכלי דבפ' אלו מציאות (ב"מ דף כב:) משמע דהוי סימן ויחזיר ואמאי לא חיישינן לשאלה ויש לומר דלא חיישינן לשאלה אלא בדבר איסור אבל בממון לא חיישינן לשאלה וא"ת א"כ מאי פריך הכא והתם חמור בסימני אוכף היכי מהדרינן ניחוש לשאלה והא בממון לא חיישינן לשאלה וי"ל דפשיטא ליה ודאי אפי' אי חיישינן לשאלה מן התורה אבל מדרבנן לא חיישינן לשאלה להחזיר אבדה אבל קשה היכי מפקינן מקרא דמהדרי חמור בסימני אוכף ניחוש לשאלה מן התורה מיהו למסקנא אתי שפיר דלא חיישינן לשאלה אפי' באיסור : **איבעית** אימא כליו בחיורי כו' · ולעולם לא חיישינן לשאלה וא"ת בפרק כל הגט (גיטין כז· ושם) תנן מצאו בחפיסה או בדלוסקמא אם מכירו כשר פי' אם מכיר הגט ולמה לי שיכיר הגט אפילו אינו מכירו נמי כיון דמכיר חפיסה ודלוסקמא די בכך דהא לא חיישינן לשאלה ויש לומר דה"פ אם מכירו לחפיסה ודלוסקמא שהם שלו כשר ואע"ג דנקט לשון יחיד אין לחוש ואע"ג דחפיסה הוי לשון נקבה דמפרש התם דחפיסה היא חמת קטנה מ"מ נקט לשון זכר משום דלוסקמא דהוי לשון זכר כדתני בתוספתא עשרה דלוסקמות מלאים שטרות מסרתי לך ולישנא קמא דחיישינן לשאלה מיירי התם שידוע שכן אבדו בחפיסה ולהכי לא חיישינן לשאלה ושם אאריך בע"ה :

למימרא דמגוייד חיי ורמינהו כו' טמויי הוא דלא מטמי הא מחייא לא חיי · תימה דהא קתני בה גוסס אע"ג דחיי דרוב גוססים למיתה ומיעוטן חיין ותנן נמי אין מעידין על הגוסס ויש לומר בגוסס שהוא מגוייד כיון שהוא גוסס על ידי אדם לא חיי ומ"מ מוכיח שפיר דמגוייד לא חיי מדלא קתני ואפילו גוסס מגוייד ועוד אמר ר"י לפרש דודאי פשיטא דמגוייד דמתני' מת לבסוף כיון שמגוייד במקום שעושים אותו טריפה כמו נחתך מן הארכובה ולמעלה כדמשמע בסמוך אבל אינו דבר ברור שימות קודם שיתירוה לינשא והשתא פריך ליה ממגוייד וגוסס ואותו גוסס שסופו למות הוא מת לאלתר והוא הדין נמי דמגוייד מיית לאלתר מדקתני מגוייד בהדי גוסס וא"ת בלאו מילתיה דרשב"א תקשי ליה רישא לסיפא וי"ל דמעיקרא לא קשיא ליה רישא לסיפא דמצי לאוקמי רישא דאין מעידין היינו לאלתר וסיפא דתנשא היינו לאחר י"ב חדש אבל אמילתיה דרשב"א לא מצי לשנויי : **אלא** מעתה יהא גולה על ידו · לשמואל דחשיב ליה מת קפריך דכיון דמת הוא יש לו לגלות דס"ד טעמא דחייב לגלות לפי שמת לאלתר אבל לא מת לאלתר לא יתחייב גלות כלל דליכא דוימות דכתיב גבי גלות משמע ליה שמת לאלתר ולית ליה השתא הא דאמרינן בפרק אלו נערות (כתובות לג: ושם) ונקה המכה בשוגג מאי ונקה ונקה מגלות ואע"פ שחייב מיתה במזיד אפילו לא מת (ב) זמן מרובה יש חילוק בין מיתה לגלות כי היכי דמפלגי בין דרך ירידה לדרך עלייה גבי גלות ולא גבי מיתה אבל אין לומר דמשום רוח בלבלתו או קירב מיתתו אין לנו לפוטרו כיון שמת לאלתר דהא אכתי לא ידעינן להני טעמי :

חיישינן שמא הרוח בלבלתו · ודוקא בגלות ולא במיתה כדפרישית לעיל והא דאמר ונקה המכה מגלות הא לא הלך על משענתו אע"פ שהכה הרבה חייב גלות איכא למימר כגון דליכא בלבול דרוח כגון בביתא דשישא ולא פירכס כלל :

לקולא

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"א מהל' סוטה מת הל' טו סמג לאוין רלא טוש"ע י"ד סימן שם :
יז ב מיי' פי"ג מהל' גירושין הל' יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן יז סעיף לא :
יח ג מיי' שם הל' יז טוש"ע שם סעיף ל :
יט ד מיי' שם פ"ב הל' יג סמג עשין מח טוש"ע שם סימן קכא סעיף ח :
כ ה ו מיי' פ"ה מהלכו' רוצח הל' ב :

תוספות ישנים

טמויי הוא דלא מטמא הא מחייא לא חיי · וא"ת מנא ליה למידק הכי הא גוסס קתני דלא שייך למידק הכי דהא ודאי אין מעידין על הגוסס וי"ל דלא דמי לגוסס כי נמי חיי אצטריך לאשמעינן דלא מטמא והא דכהן מוזהר מליגע בו כדנפקא לן מקרא בפרק ג' מינין [דף מג ע"א] להמלו משנעשה חלל(אבל במזיד) אבל מגוייד אי מחייא חיי לא אצטריך לאשמעינן דלא מטמא :

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מובהק וכו' אפילו באיסור : (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' אפי' לא מת לאלתר אלא לאחר זמן מרובה :

מסורת הש"ס

[לקמן קכא·]
[לעיל מז: לקמן קכא·]
[גיטין סו:]
שם